॥ શ્રીગોકુલેશો જયતિ ॥

પાઠશાળા

વર્ષ ૧ અંક ૩, વૈશાખ સુદ ૧૧, ૨૦૬૩ મોહિની એકાદશી વ્રત

શ્રીવલ્લભકુલભુષણ સકલ શાસ્ત્ર શ્રુતિધાર,
વક્તા કર્તા રક્ષક શિક્ષક ધર્મ સુચાર.
"શ્રીસુરેશ પ્રભુ" એક જે શ્રીગોકુલ ઘરના ધણી,
રાખી સૃષ્ટિને નિજચરણે, ધરી સિદ્ધાંતની છડી.

પાઠશાળા અંક ૩ પ્રગટ કરી રહ્યા છીએ. ગયા અંક માં આપણે શ્રીમહાપ્રભુજી વિષે થોડી માહીતી પ્રાપ્ત કરી. સાથેય શ્રીમહાપ્રભુ વિરચિત સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથ પણ જોઇ ગયા. હવે, આ અંક માં આપણે પુષ્ટિમાર્ગીય દિક્ષા વિષે જાણીશું.

શ્રીગુરુચરણ શ્રીદેવકીનન્દનાચાર્યશ્રી (શ્રીસુરેશ બાવાશ્રી) અને આપશ્રી ના આત્મજ શ્રીવિઠ્ઠલરાયજી બાવાશ્રી હમેશાં માર્ગદર્શન રૂપે આજ્ઞા કરતાંજ રહે છે. આપ યુગલ સ્વરૂપની છત્રછાયામાં આ અંક પ્રગટ કરી રહ્યા છીએ.

આજનો લેખ આ અંક માં લીધેલ છે, તે પ્રાચીન પુસ્તકમાં થી પ્રાપ્ત થયો છે, તે પણ આપણે લઇશું, જે ગુરુ-શિષ્ય ના સંવાદ રૂપે છે. સાથેજ શ્રીગુરુચરણ ના વચનામૃતના આધારે સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથ પરનો એક લેખ..........

પુષ્ટિમાર્ગીય દિક્ષા ગ્રહણ ૧

ગુરુદેવ ::- ગયા વખતે આપણે સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથ ભણ્યા હતાં. તેમાં આપણે એક વાત આવે છે કે શ્રીગોકુલેશે આજ્ઞા કરી છે કે જીવને શરણે લેવા. અને તેમને બ્રહ્મસંબંધ કરાવવો.

શિષ્ય ::- હા ગુરુદેવ, પણ આપ અમને કૃપા કરીને પ્રકાર સમજાવશો, અને કૃપા કરીને એ જણાવશો કે આ બ્રહ્મસંબંધ છે શું?

ગુરુદેવ ::- આપણા પુષ્ટિમાર્ગમાં બે પ્રકારે જીવને શરણે લેવામાં આવે છે :- ૧. કંઠી દિક્ષા અથવા નામ મંત્ર અથવા અષ્ટાક્ષર મંત્ર દિક્ષા અને ૨. બ્રહ્મસંબંધ દિક્ષા અથવા નિવેદન દિક્ષા. આ બન્ને દિક્ષાઓ શ્રીગોકુલેશ ની પ્રાપ્તીમાં અવશ્યમ્ભાવી છે.

પહેલા આપણે અષ્ટાક્ષર મંત્ર દિક્ષા વિશે ટુંકમાં સમજીશૂં. આ દિક્ષા તે પુષ્ટિમાર્ગમાં પ્રવેશ કરવા ની દિક્ષા છે. દરેક વ્યક્તિનો સ્વભાવથી ભિન્ન હોય છે. દાખલા તરીકે એક વર્ગમાં બે મિત્રો ભણતા હોવાથી તેમના વિષયો પણ એક સરખાંજ હોય છે. તે બે મિત્રો એટલે રમેશ અને વિકાસ. પરિક્ષાનો સમય હતો. રમેશ દિવસનાં પાંચ કલાક અભ્યાસ કરે અને વિકાસ કેવલ ત્રણ કલાક અભ્યાસ કરે. છતાં વિકાસ ના ૮૨૬ અને રમેશને ૭૬૬ અંક પ્રાપ્ત થયા. થોડોક વિચાર કરીએ, કે આવુ કેમ? તેનો જવાબ છે, સ્વભાવ-

અધિકાર અને કાર્યક્ષમતા. બસ એવીજ રીતે દિક્ષા લેતા પહેલા પોતાનો સ્વભાવ, પ્રકૃતિ અને અધિકાર સમજી લેવું જોઇએ. એવું જરૂરી નથી કે દરેક વ્યક્તિ બ્રહ્મસંબંધ દિક્ષા લેવી જોઇએ. જીવમાત્રના આજ સ્વભાવ-અધિકાર ભેદરૂપ વૈવિધ્યને ધ્યાનમાં રાખી શ્રીમહાપ્રભુજીએ બે દિક્ષાઓને પ્રકટ કરી. પ્રથમ દિક્ષાનું વિવેચન કરતાં શ્રીમહાપ્રભુજી આજ્ઞા કરે છે **નામ-સેવા દિક્ષામાં નામ-પાઠનું પ્રાધન્યતા છે**. આપણા શ્રીગોકુલનાથજી-ચતુર્થપીઠમાં પરંપરાગત મુખ્ય પાંચ આરાધ્ય સ્વરૂપ છે :

૧ :: **મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણ**
૨ :: **શ્રીગોપીનાથપ્રભુચરણ / શ્રીગુસાંઇપ્રભુચરણ**
૩ :: **ચતુર્થકુમાર ગાદીપતિ શ્રીગોકુલેશપ્રભુચરણ**
૪ :: **શ્રીયમુનાજી**
૫ :: **ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ**

આ પાંચે આરાધ્ય સ્વરૂપોની સ્તોત્ર-પાઠ ના સ્વરૂપમાં સ્તુતિ-પાર્થના કરવું એજ નામ-સેવા કયેવાય છે. આ નામસેવા દિક્ષાનું સ્વરૂપ એવું છે કે એક ૧૦ વર્ષ ના બાલક થી માંડીને ૮૦ વર્ષના વયોવૃદ્ધ પણ નિભાવી શકે છે. જો સાંભળ એક પ્રસંગ.

એક સમય શ્રીમહાપ્રભુજી પોતાના શિષ્યો સાથે માર્ગમાં પધારતા હતા; આપે પોતાના શિષ્યોને આજ્ઞા કરી કે તમારે પલવાર પણ અષ્ટાક્ષર મંત્રના રટન કર્યા વિના ન રહેવું. આ આજ્ઞા નું રહસ્ય કૃષ્ણદાસ મેઘન નામના શિષ્ય ન સમજ્યા. પણ ગુરુદેવ ની આજ્ઞા શિષ્યતી કેમ ઉલંઘન થાય? તેથી કૃષ્ણદાસે ગુરુદેવની આજ્ઞા માથે ચઢાવી ને સતત માર્ગમાં રટન કરતાં રહ્યા. એટલામાં શ્રીમહાપ્રભુજીએ ફરી આજ્ઞા કરીકે કૃષ્ણદાસ, જાઓ વનમાંથી ભોજન પત્ર લઇ આવો. એટલે કૃષ્ણદાસે મંત્ર રટતા રટતા વનમાં ભોજનપત્ર લેવા બહુજ દુર નિકળી ગયા. ત્યાં આગળ એક સરોવર દીઠું ને સરોવર ના કિનારે વાઘને દીઠો. પહેલા તો કૃષ્ણદાસ મનમાં ડર્યા. પણ અષ્ટાક્ષરનું રટન ચાલુંજ રાખ્યુ. ત્યા ઉભેલો વાઘ ઘણા વખત થી તરસ્યો હતો. તથી ભગવન્નામ સાંભળી, તેને સરોવરમાંથી જળ પીધૂં. આ જોઇને કૃષ્ણદાસે પુનઃ મંત્ર રટન

કર્યુ, ને તે વાઘે ફરી જલ પીધૂ. આવું લગભગ ૪ થી ૫ વાર થયું. પછી કૃષ્ણદાસ પત્રો વીણીને શ્રીમહાપ્રભુજી પાસે આવ્યા. ત્યારે શ્રીમહાપ્રભુજીએ પુછ્યુ – કેમ, કૃષ્નદાસ આજે વનમાં શું જોયૂ?, ત્યારે કૃષ્નદાસે સર્વ વૃતાંત શ્રીમહાપ્રભુજી આગળ કહી સંભલાવી. ત્યારે શ્રીમહાપ્રભુજીએ કૃપા કરીને તેનો મર્મ સમજાવતા આજ્ઞા કરે છે , – તે વાઘના રૂપમાં પણ ભકત દશા વાળો તે જી છે, તમારા મુખથી ભગવન્ન ાામ સાંભળી જળ પીવાની લાંબી આશા પૂર્ણ થઇ. તે વાઘને એવું હતું કે જો હું જળ પીશ તો ભગવન્નામ માં અંતરાય પડશે. પણ તમારા દ્વારા તે નિયમ ભંગ ન થયો. માટે હમેશા અષ્ટાક્ષરનું રટણ કરવું જોઇએ. જેથી પોતાનૂ અને શ્રવણ કરનાર બન્નેનું કલ્યાણ થાય છે.

અષ્ટાક્ષર મંત્રથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થઇ જાય છે. પણ તે હમેશા મનમાં રટણ કરવું જોઇએ, તે સર્વ ફલ પ્રદાતા છે. માટે સુખમાં ને દુખમાં, શકયમાં ને અશકયમાં પ્રભુનાજ શરણાની બુદ્ધિ રાખી સદા નામ-મંત્ર પ્રતિક્ષણ જપવું જોઇએ. તેજ દિક્ષાની સાર્થકતા છે.

(ક્રમશઃ)

–:सिद्धांत-रहस्यम् :--

(પ્રસ્તુત સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથ ઉપર મહાનુભવ આચાર્યોની ટીકા પર શ્રીગુરુચરણ ના વચનામૃત ને આધારે સંકલીત લેખ, જે ગુરુ-શિષ્ય સંવાદ રૂપે પ્રકટ કરેલ છે.)

શિષ્ય :- ગુરુદેવ ! આપશ્રીએ ગયા વખતે સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથ અમને મુલ ભણાવ્યો. પણ એ ગ્રંથમાં રહેલી ગુઢવાતો હજી સમજ નથી પડી. આપશ્રી કૃપા કરી ને આ ગ્રંથમાં રહેલી ગુઢ વાતો અમને કહો, એવી વિનંતી છે.

ગુરુદેવ :- વત્સ, તારી વાત સાચી છે. ગ્રંથમાં રહેલી ગુઢ વાતો સમજવી સહેલી નથી. પણ તારી જી જ્ઞાસા છે તો સાંભળ. શ્રીમહાપ્રભુજીએ રચિત સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથને સરલ રીતે સમજવા માટે આપણા માર્ગના આચાર્યો અને વિદ્વાનોએ ટીકા કરી છે, જેમાં આપણા ચતુર્થદ્વારના મુલ-પુરુષ શ્રીદાદાજી શ્રીગોકુલેશપ્રભુએ પણ ટીકા કરી છે.

શ્રીમહાપ્રભુજીએ જે પણ શબ્દો આ ગ્રંથમાં પ્રકટ કર્યા છે, તે દરેક શબ્દો નો ગુઢાર્થ છે, તે ગુઢાર્થનો આશય પણ સમજવું જોઇએ.

શિષ્ય :- ગુરુદેવ! આપ કૃપા કરીને અમને આખા ગ્રંથમાં રહેલ દરેક શબ્દ લેવા પાછળનો આશય સમજાવોને. કારણકે અધુરો ઘડો વધુ ખખડે, એટલે મારે ખખડવું નથી.

ગુરુદેવ:- તારી વાત સાચી છે વત્સ. જ્યારે પણ કોઇ ગ્રંથ ભણતાં હોઇએ, તો તે ગ્રંથનો પૂરેપૂરો અભ્યાસ થવો જોઇએ. ભલે એક શ્લોક આપણે ભણીએ, પણ એવો ભણીએ, કે કદી પણ તે વિસરી ન જાય. આજે આપણે પ્રથમ શ્લોક ભણીશું.

श्रावळस्यामले पक्ष एकादश्यां महानिशि ।।
साक्षाद् भगवता प्रोक्तां तदक्षरश उच्यात‌े ।। १ ।।

શ્રીમહાપ્રભુજીએ પ્રથમ શ્લોકમાં પ્રથમ તો માસ, પક્ષ, તીથી, સમયનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. પ્રથમ શ્રીમહાપ્રભુજીએ **"श्रावणस्य"** ની વાત કરી છે. **श्रवण** નામક નક્ષત્ર વૈષ્ણવ છે, અને આ નક્ષત્રનો સંબંધ શ્રાવણમાસ માં છે. આ શ્રાવણ માં "આ લોકમાં જે કોઇ પણ વૈષ્ણવ છે," આ શ્લોકાનુસાર સાધકજનોને પાવન કરનાર છે. સાધક એ કે જે બ્રહ્મસંબંધરૂપી સાધન કરે, અને એ દ્વારા સાધકમાં રહેલા આધિભૌતિક એટલે શરીરના, આધ્યાત્મિક એટલે ઇન્દ્રિયના અને આધિદૈવિક એટલે મનના અથવા આત્માના, આ ત્રણે પ્રકારના જે દોષો છે, તેને મટાડવાનુ સામર્થ્ય છે.

શિષ્ય :- ગુરુદેવ! આ ગ્રંથ શ્રીમહાપ્રભુજીએ કેવળ શ્રાવણ માસ માંજ કેમ પ્રકટ કર્યો હશે? અથવા શ્રીપ્રભુએ જ્યારે શ્રીમહાપ્રભુજીને બ્રહ્મસંબંધની આજ્ઞા કરી, તો એ કેવળ શ્રાવણ માસમાં કેમ? શા માટે કાર્તિક, માગસર, વગેરે નહિ?

ગુરુદેવ:- તારો પ્રશ્ન યોગ્ય છે, ચાલ હુ તને શ્રીદાદાજીના વચનો પર થી સમજાવું. શ્રીદાદાજી આથા કરે છે કે, "શ્રાવણસ્ય શબ્દનો અર્થ શ્રાવણ માસ થાય છે, જે શ્રવણ નક્ષત્ર, જેના દેવતા વિષ્ણુ છે, અને વિષ્ણુ સંબંધી હોવાથી આ માસ પણ વૈષ્ણવ છે. જેમ શ્રાવણ માસના દેવતા વિષ્ણુ છે, એવીજ રીતે દેવતાંઓના પણ દેવ વિષ્ણુ છે. એટલે આ માસ ભગવદ્સંબંધનુ જ્ઞાપન કરાવનાર છે, તેથી શ્રાવણ માસ માસ આ ગ્રંથ પ્રકટ કર્યો. જો શ્રીમહાપ્રભુજીને શ્રીપ્રભુએ પ્રકટ થઇને શ્રાવણ માસ સિવાય અન્ય માસ માં આ આજ્ઞા કરી હોત તો, જે વૈષ્ણવ સંબંધ છે, ત્યા ત્રુટી રહી જાત. તેથી પ્રભુની ઇચ્છાથી શ્રીમહાપ્રભુજીને જીવને શરણે લેવાની ચિંતા પણ શ્રાવણ માસ માંજ થઇ અને પ્રભુ પણ એજ સમયે પધાર્યા."

(ક્રમશઃ)

સંકલન :- દાસ ગોપાલ, જૈ જૈ શ્રીગોકુલેશ પરિવાર, વડોદરા

શું આપને લાગે છે કે વિચાર કરવો જોઈએ?

આપણે મનુષ્ય છીએ?

॥ શ્રીગોકુલેશો જયતિ ॥

આપણે પવિત્ર ભૂમિ ભારતવર્ષમાં જન્મ્યા છીએ ?
આપણને આત્મવિકાસ યોગ્ય દેહ મળ્યો છે ?
આધુનિક કાલમાં ભારતદેશમાં ભલે અધર્મ-અન્યાય-અનીતિ-અનાચારનું સામ્રાજ્ય હોય પરંતુ આ સમસ્ત અયોગ્યતાઓ અને અધ:પતન આ દેશની 'મનુષ્ય-વ્યષ્ટિ' તથા 'સમાજ-સમષ્ટિ' માં ઘટિત થઈ રહ્યા છે, તેનાથી કંઈ ભૂમિની શ્રેષ્ઠતા, સદ્‌ગુણની ઉત્પાદકતા અને સાક્ષાત્ ભગવાન-ભગવદાવતાર-ઋષિ-મહર્ષિ-મહાપુરુષ સંત સજ્જનોને ધારણ કરવાની વિલક્ષન શક્તિ તથા સામર્થ્ય તિરોહિત થઈ ગયા નથી.
આ શ્રેષ્ઠતમ્ ભૂમિના જનજીવન, પશુજીવન અને સ્થાવરપણામાં જડ-ચેતનની સંપૂર્ણતામાં સર્વત્ર વ્યાપ્ત વેદશાસ્ત્રના સમગ્ર આધારથીજ આ ભૂમિનું અસ્તિત્વ સ્વીકારવામાં આવ્યુ છે.
આ વેદશાસ્ત્રનો આધાર આજે પણ સમસ્ત ભારતીય પ્રજાના દૈનિકજીવન તથા જીવન પદ્ધતિમાં ડગલે અને પગલે જણાઈ આવે છે-દેખાઈ આવે છે. (ભલે આજે આપણે તેના શત્રુ બની ગયા છીએ તો પણ....)

શું આપને લાગે છે કે વિચાર કરવો જોઇએ?
પુસ્તક માંથી સાભાર

ચતુર્થકુમાર શ્રીગોકુલેશપ્રભુચરણ દ્વારા વ્યક્ત બત્રિસ લક્ષણ

ચોવીસમો લક્ષણ - જપમંત્ર ગુપ્ત રાખવો..

અબ ચોવીસમો લક્ષણ કહેત હૈ :- જો વૈષ્ણવ અપનો જપ કાહુસો કહે નહિં. જો કહે તો અંતરાય દેય - કે વિષે હોય. જપ કીયે કો ફલ વાકો હોય, તો યાકો જપ કરનો વૃથા હોત હે - યા કરીકે કહ્યો. જો વૈષ્ણવ હોઇ સો અપનો ગુરુમંત્ર કાહુ સોં કહે નાહીં (૨૪) .